

opstod derefter flere private Seminarier, deriblandt Blaagaards og Gedveds, og alle der kende noget til Forholdene den Gang, ville vide, at dette medførte en frisk og for hele vor Læreruddannelse sund Bevægelse, og at de private Seminarier fik tilstrækkelig Tilslutning rundt omkring fra. Men i de følgende Aar fremkom der atter og atter Klager, og stærkt begrundede Klager, over den Ulighed, der var mellem Statsseminarierne, hvor Eleverne bleve underviste og eksaminerede af deres egne Lærere, og Privatseminarierne, hvor Eleverne maatte indstille sig til Eksamen over for en Eksamenkommission, der ikke kendte dem. Atter og atter drøftedes denne Sag i Folketinget, og man naaede saa i 1867 ved et privat Forslag, der indbragtes her af Frølund til en Ordning af Sagen. Der var mange forskellige Folk, der arbejdede sammen for at naa dette Maal, og der var blandt dem Folk, der i det hele stod stærkt paa Statens Ret i saadanne Forhold, jeg vil blot nævne saadanne Mænd som Madvig, der var Ordfører for Sagen i Landstinget, og Krieger. De gik kun med, fordi de ikke kunde forsvare at modsætte sig det. Man indrømmede nemlig, at det ikke kunde gaa an, at der var en saadan Ulighed ved Eksamen, som der var under den daværende Ordning. Og da man overvejede det Spørgsmaal, som nu ligger for, om man ikke kunde give ogsaa Privatseminarier Ret til at holde Eksamener under en Censurkommissions Tilsyn, forfæstede man denne Tanke, idet man saa, det var noget, der ikke kunde lade sig gøre ved en Embeds-Eksamen, som her er Tale om. Det er jo en given Ting, at ethvert Seminarium, det være offentligt eller privat, gerne vil have, at Eksamen skal gaa saa godt som muligt for dets Elever. Det er meget mennesseligt, at Lærerne paa et Seminarium ved Eksaminationen gøre alt, hvad de kunne, for at hjælpe deres Elever til at staa sig godt, naar det da ikke er nogen, de udtrykkelig have noget imod, og man kom ved at tænke over Sagen til at se, at fik man en saadan Censurkommission til at bedømme Eksamen, maatte den stadig passe paa Lærerne, og ganske specielt ved de private Seminarier, fordi Fristelsen for Lærerne ved disse var større end for Lærerne ved Statens Seminarier til at begunstige deres Elever, saa der let vilde blive Anledning til Strid mellem Censorer og Eksaminatorer. Jeg vil i den Anledning blot oplæse et Par Ord af Landstingets Betænkning, som blev affattet af Madvig. Det hedder deri: „Det gaar ikke an at lægge Eksamen hen til de private Seminarier, da det offentlige hverken

har nogen af det selv bestemt Garanti for deres Dydighed til at udføre Eksamen-gerningen eller for deres Styrke til at modstaa de Fristelser, der særlig kunne trænge ind paa den Forstander, hvis økonomiske Interesse er stærkt knyttet til Eksamens gode og for hans Anstalt anbefalende Udsald, og paa den af Forstanderen afhængige Lærer, der endog mod Forstanderens Ønske, for ikke at bringe sin Stilling i Fare, kan bestræbe sig for at lade sin Undervisnings Frugter fremtræde i det heldigste Lys; og ingen Censurmedvirkning kan, selv ved den paa en Gang fasteste og beständigste Optræden, bringe et rigtigt og paalideligt Resultat ud af en med Vilje eller af Mangel paa Evne overfladisk eller forkert anstillet Eksamination, hvorimod Bestræbelsen for dog at faa en nogenlunde rigtig Dom tilvejebragt eller for at frembringe en grundigere og bedre Eksamination kan føre til de ubehageligste Rivninger og gøre Censurvirkomheden utaalelig“. Og det var ikke blot over for de private Seminarier, man saa det paa denne Maade, ogsaa over for de offentlige Seminarier erkendte man, at heller ikke ved disse var enhver Lærer aldeles hærdet mod den Fristelse, som fremfalder dels ved naturlig Velvilje for hans Lærlinge, og dels ved Ønsket om, at hans eget Arbejde gennem Eksamen maa vinde Paa-skønnelse eller dog ikke stilles for lavt. Man kom derfor til, at det gik ikke an at gaa den Vej at henlægge Eksamenerne paa de Statsseminarierne og til de private Seminarier og sætte en Censurkommission til at passe paa dem, og derfor var der, naar man vilde have en ligelig Eksamination, ingen anden Vej at gaa end den, at gaa til en Eksamenkommission, over for hvilken baade Statsseminariernes og de private Seminariers Elever, og de, der vare underviste aldeles privat, kunde indstille sig. Det blev ogsaa vedtaget og gennemført ved Loven af 25de Juli 1867, og det Grundlag, som denne Lov lagde, har derefter været det gældende indtil Dato. Men i de seneste Aar er der igen kommet en vis Uvilje op mod Eksamenkommissionen. Der har hele Tiden været en saadan Uvilje hos dem, der fra Begyndelsen af var imod den, og der var i Landstinget en meget stor Styrke derimod, ligesom mange af Statsseminariernes Lærere bestandig have været imod den, men der er i den sidste Tid ogsaa opstaaet en Uvilje mod Eksamenkommissionen fra anden Side, en Uvilje, som væsentlig har haft sin Grund i en, efter min Mening, forbigaaende Marsag. Jeg tror, at Uviljen mod Eksamenkommissionen for en stor Del